

MAJIBU YA MTIHANI

SEHEMU YA A: FASIHI SIMULIZI

1(a) Tofauti kati ya nyimbo na maghani (alama 4)

Nyimbo:

- Huimbwa kwa kutumia melodi.
- Huweza kuambatana na ala za muziki.

Maghani:

- Husimuliwa kwa sauti ya kishairi bila kuimbwa.
- Huelezea matendo ya mashujaa au matukio maalum.

1(b) Majigambo (alama 4)

Maana:

Ni aina ya utanzu wa fasihi simulizi ambapo mtu hujisifia kwa uhodari, ushujaa au mafanikio yake.

Sifa:

- Hujihusisha na kujisifia kwa sauti ya kiburi.
- Hutumika kuonyesha ujasiri au utambulisho wa mtu au jamii.

1(c) Umuhimu wa nyimbo (alama 2)

- Huelimisha jamii kuhusu maadili na historia.
- Huburudisha na kuunganisha watu kijamii.

2(a) Maigizo (alama 2)

- Ni uigizaji wa matukio halisi au ya kubuni mbele ya hadhira.
- Hutumia wahusika, mazungumzo na vitendo kuwasilisha ujumbe.

2(b) Misemo na Nahau (alama 4)

- **Misemo:** Kauli fupi zenye maana ya moja kwa moja au kidogo ya kimapumbo. Mfano: *Samaki mkunje angali mbichi.*
- **Nahau:** Maneno yenye maana fiche isiyo ya moja kwa moja. Mfano: *Kupiga maji* (kufeli/kushindwa).

2(c) Sifa za mighani (alama 4)

- Husimulia historia ya mashujaa au jamii.
- Hutumia mbinu za uhalisia na chuku.

SEHEMU YA B: USHAIRI

3(a) Aina ya shairi (alama 2)

Ni shairi huru (au la wingi wa mawazo) kwa kuwa halina mtiririko mgumu wa vina na mizani iliyo thabiti kama mashairi ya jadi.

3(b) Mbinu ya tabdila/mazida (alama 4)

- Kuna matumizi ya **mazida (urudiaji wa maana kwa msisitizo)** kama vile “siri”, “mja”, na “Mola” kuonyesha uzito wa ujumbe.
- Pia kuna **tabdila ya maana** ambapo binadamu anaonekana dhaifu na Mungu ndiye mwenye ujuzi wa siri zote.

3(c) Umuhimu wa maudhui katika shairi (alama 4)

- i. Hufikisha ujumbe wa mshairi kwa jamii.
- ii. Huelimisha na kuonya kuhusu tabia na maisha.

SEHEMU YA C: TAMTHILIA

4(a) Sitiari (alama 6)

- **Jahazi** = jamii au taifa linaloongozwa.
- **Nahodha** = kiongozi au watawala.
- **Dhoruba** = matatizo kama migogoro au maafa.

Sitiari hii inaonyesha kuwa kiongozi mbaya anaweza kupeleka jamii kwenye hatari kubwa kwa kupuuza ishara za matatizo.

4(b) Muundo wa tamthilia (alama 4)

- **Mapambano:** Kuna mgongano kati ya uongozi mbaya wa nahodha na hatari inayokuja.
- **Kilele:** Dhoruba inapokaribia au kufika, ambapo mgogoro hufikia kiwango cha juu.

Hii huongeza msisimko na kufunua ujumbe wa tamthilia kuhusu uongozi.

SEHEMU YA D: RIWAYA

5(a) Baba na matatizo ya jamii (alama 5)

- Anaonyesha **umaskini** uliokithiri.
- Anaonyesha **ukosefu wa ajira**.
- Anaonyesha **shinikizo la kijamii na kifamilia**.
- Anaonyesha **kuporomoka kwa hadhi ya kiongozi wa familia**.
- Anaonyesha **mabadiliko mabaya ya kijamii na kiuchumi**.

5(b) Mandhari (alama 5)

Aina:

- i. Mandhari ya kijijini
- ii. Mandhari ya huzuni na umasikini

Umuhimu wa mandhari ya kijijini: [Download this and other FREE revision materials from https://teacher.co.ke/notes](https://teacher.co.ke/notes)
Huonyesha changamoto za maisha ya watu wa kawaida na jinsi mazingira yanavyoathiri maisha yao.

SEHEMU YA E: TAWASIFU

6(a) Kujisawiri (alama 6)

- Mwandishi anamwonyesha mhusika akijieleza mwenyewe kuhusu maisha yake.
- Anasisitiza uwezo wa mtu mwenye ulemavu kufanikiwa.
- Anatoa mfano wa Juma kama kielelezo cha mafanikio.
- Hujenga matumaini kuwa ulemavu si mwisho wa maisha.
- Hutumia maneno ya motisha na kujithamini.
- Huondoa unyanyapaa dhidi ya walemavu.

6(b) Sifa za tawasifu (alama 4)

- i. Hujielezea maisha ya mtu binafsi kwa mtazamo wake.
- ii. Hutumia nafsi ya kwanza (“mimi”) au simulizi ya moja kwa moja.

SEHEMU YA F: HADITHI FUPI

7(a) Mbinu ya chuku (alama 5)

- Mwandishi hutia chumvi matukio ili kuongeza athari.
- Mfano: Kichaa kuonekana kama mtu mwenye uwezo mkubwa zaidi au matendo ya kupita kawaida.
- Hii huongeza ucheshi na mafunzo ya hadithi.

7(b) Mafunzo kutoka “Kichaa cha Mlungula” (alama 5)

- i. Jamii haipaswi kuwadharau watu wenye matatizo ya akili.
- ii. Watu wenye ulemavu au tofauti wanaweza kuwa na uwezo maalum.
- iii. Uvumilivu na huruma ni muhimu katika jamii.
- iv. Dharau huleta madhara kwa jamii.
- v. Kila mtu ana thamani yake katika jamii.